

Asia: VN/17751/2023

Lausuntopyyntö rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta, sekä luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitet

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Finanssivalvonta kiittää mahdollisuudesta lausua ja antaa kaikkiin kolmeen eri kohtaan yhteisen lausunnon:

1. Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 8 luvun 7 §:n ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n muuttamisesta eli hallinnollisten seuraamusten vanhentumisajan muutos.

Rahanpesun torjuntatyössä havaittu käytännössä epäsuhtainen vanhentumisaika, jolla on jo ollut vaikutuksia valvonnan ja sanktioiden kannalta. Rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentissa ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momentissa säädetään tällä hetkellä, että jatketuissa rikkomuksissa tai laiminlyönneissä valvontaviranomaisilla on lyhyempi aika tehdä päätös seuraamusmaksun määräämisestä kuin tapauksissa, joissa rikkomus tai laiminlyönti on ollut kertaluonteinen. Jatkettujen tekojen osalta vanhentumisaika on viisi vuotta jatketun teon päättymisestä ja kertaluonteisten tekojen osalta kymmenen vuotta teon tapahtumisesta.

Lakien säätämisestä on kulunut melko pitkä aika: Finanssivalvonnasta annetun lain kyseinen säännös on valmisteltu hallituksen esityksellä 39/2014 vp ja rahanpesulain vastaava säännös hallituksen esityksellä 228/2016 vp. Perusteluja lyhyemmälle vanhentumisajalle jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta ei ole säännösten perusteluissa avattu. Pykälissä ei ole myöskään sääntelyä siitä, että valvojien toimenpiteet voivat katkaista vanhentumisajan kulumisen.

Finanssivalvonta on osallistunut esitettyjen muutosten valmisteluun ja ollut niiden osalta aloitteellinen. Finanssivalvonta kannattaa esitettyjä muutosehdotuksia ja pitää niiden voimaan saattamista välttämättömänä paitsi finanssialan säännösten rikkomuksista määrättävien sanktioiden yhtenäisen määräämisvallan, myös tehokkaan rahanpesun estämisen näkökulmasta. Lisäksi Finanssivalvonta kannattaa ehdotusta säätää sanktio-oikeuden vanhentumisen katkaisemisesta ja sanktio-oikeuden ehdottomasta vanhentumisajasta.

2. Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 luvun 2 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia niin, että siitä poistettaisiin valtioneuvostolle annettu asetuksenantoaavaluus epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen muodosta ja sisällöstä. Esityksen tavoitteena on yhtenäistää epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoituksia muuttamalla rahanpesulakia niin, että rahanpesun selvittelykeskuksella olisi määräyksenantoaavaluus epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen teknisistä ja sisällöllisistä vaatimuksista. Samalla esitys tehostaisi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa, kun epäilyttäviä liiketoimia koskevat ilmoitukset vastaanotettaisiin helpommin käsiteltävässä muodossa.

Ehdotus tarkoittaisi sitä, että ilmoitusvelvollisen tulisi mahdollisesti tehdä joitain järjestelmämuutoksia ja kouluttaa henkilöstöään ilmoituksen laatimiseen rahanpesun selvittelykeskuksen antaman määräyksen edellyttämien teknisten ja sisällöllisten vaatimusten mukaisesti. Tästä voisi aiheutua kustannuksia ilmoitusvelvolliselle. Toisaalta osa ilmoitusvelvollisista on jo nykyisin tehnyt ilmoituksen rahanpesun selvittelykeskuksen antaman teknisen ohjeen mukaisesti, eikä niiden osalta ilmoituksen tekemiseen olisi odotettavissa suuria muutoksia.

Finanssivalvonta kannattaa esitettyä muutosta. Erityisesti luottolaitosten tekemät ilmoitukset tulee jo nyt toimittaa rahanpesun selvittelykeskukselle goAML -sovelluksen avulla ja niiden tekeminen on määrätty suppean henkilöjoukon tehtäväksi. Järjestelmän käyttö edellyttää riittävää koulutusta ja kokemusta. Vaikka muutos voi aiheuttaa jonkin verran lisätyötä rahanpesulain mukaisille ilmoitusvelvollisille, on huomattava, että merkittävä osa ilmoitusvelvollisista tekee vain muutamia ilmoituksia vuodessa tai ei lainkaan. Keskeisimmät ilmoituksia tekevät toimijat kykenevät muutoksen edellyttämiin toimiin suhteellisen helposti.

3. HE-luonnos laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Finanssivalvonta kannattaa myös kolmatta esitysluonnosta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamiseksi.

Finanssivalvonta kiinnittää kuitenkin huomiota esitysluonnoksen tekstiin (s. 9), jossa on joissakin määrin epätarkkuutta viidenteen rahanpesudirektiiviin tehtyjen viittausten osalta. Finanssivalvonta

kiinnittää erityisesti huomiota esitysluonnoksen tekstiin, jonka mukaan ”[v]iidennen rahanpesudirektiivin 20 a artiklan 1 kohdan mukaan henkilön katsominen rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan j alakohdan mukaiseksi kansainvälisen järjestön poliittisesti vaikutusvaltaiseksi henkilöksi edellyttää, että henkilö toimii merkittävässä julkisessa tehtävässä kansainvälisen järjestön kyseessä olevaan jäsenvaltioon sijoittautuneessa toimipaikassa. Henkilö voi olla rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan j alakohdan mukainen kansainvälisen järjestön poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö myös, jos hän on merkittävässä julkisessa tehtävässä Euroopan unionin ulkopuolella toimivassa kansainvälisessä järjestössä, jolla ei ole toimipaikkaa.”

Viidennen rahanpesudirektiivin 20 a artiklan 1 kohdan mukaan ”[k]unkin jäsenvaltion on laadittava ja pidettävä ajan tasalla luettelo nimenomaisista tehtävistä, joita kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaan pidetään 3 artiklan 9 alakohtaa sovellettaessa merkittävinä julkisina tehtävinä. Jäsenvaltioiden on pyydettävä kutakin alueillaan akkreditoitua kansainvälistä järjestöä laatimaan ja pitämään ajan tasalla luettelo merkittävistä julkisista tehtävistä kyseisessä kansainvälisessä järjestössä 3 artiklan 9 alakohtaan soveltamiseksi. Kyseiset luettelot on lähetettävä komissiolle, ja ne voidaan julkistaa”.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan viidennen rahanpesudirektiivin 20a artiklan 1 kohta koskee ennen kaikkea velvoitteita laatia ja ylläpitää luetteloa niistä tehtävistä, joita pidetään merkittävinä julkisina tehtävinä eikä se esitysluonnoksessa esitetyn tavoin rajaa kansallisen rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan j alakohdan soveltamista vain niihin kansainvälisen järjestön poliittisesti vaikutusvaltaiseksi henkilöihin, jotka toimivat merkittävässä julkisessa tehtävässä kansainvälisen järjestön kyseessä olevaan jäsenvaltioon sijoittautuneessa toimipaikassa.

Esityksen tekstistä olisi hyvä korjata edellä mainittu epätarkkuus ja ehkä jopa korostaa esitöissä sitä, että rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan j alakohta koskee niin kotimaisia kuin ulkomaisia poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä. Siten kaikkiin rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan j alakohdan mukaisiin poliittisesti vaikutusvaltaisiin henkilöihin ja heidän perheenjäseniinsä sekä poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden yhtiökumppaneihin kohdistuu rahanpesulain 3 luvun 10 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 13 §:n mukaisesti tehostettu tuntemisvelvollisuus – riippumatta siitä, onko kyse poliittisesti vaikutusvaltaisista henkilöistä, jotka ovat merkittävässä julkisessa tehtävässä kansainvälisen järjestön Suomeen tai muualle kuin Suomeen sijoittautuneessa toimipaikassa. Jos kansainvälisen järjestön toimipaikka sijaitsee kuitenkin muualla kuin Suomessa (Euroopan unionissa tai sen ulkopuolella), edellä tarkoitetut poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt eivät kuulu kansallisen PEP-asetuksen soveltamisalaan eikä esitetty uusi rahapesulain 3 luvun 13 a § koske näitä tehtäviä.

Pekka Vasara

Finanssivalvonta

Pekka Vasara
Rahanpesun estämisen toimisto